

Cinc traductors per a un llibre

L'any passat, la Institució de les Lletres Catalanes va subvencionar més de cent traduccions de diferents obres literàries al català per un valor total de 52.400 euros. Les més importants van ser de 4.000 euros, però només tres obres van rebre aquesta ajuda: dues eren traduccions de l'anglès; la tercera, de l'alemany. Naturalment, moltes editorials no van rebre res i algunes altres no van arribar ni als 1.000 euros pel total del molt o del poc que van fer traduir. L'any 2012 no serà millor, cosa que també vol dir que, si poder viure d'escriure llibres en català és pràcticament impossible, poder viure de traduir no és pas gaire més fàcil. N'he parlat amb Concepció Iribarren, que viu a Palafrugell des de fa més de quinze anys i que ha traduït obres de Ken Follett, d'Stephen King, de Dan Brown i també de premis Nobel com Nadine Gordimer o J. M. Coetzee, entre molts altres. «T'has de trencar força més el cap amb els premis Nobel. Sovint, ens paguen a tant la plana però, com que ens paguen donant-nos un 1 % de les vendes, traduir un best-seller sol sortir millor. És el que em va passar amb *Els pilars de la terra*, de Follett. L'any 2000 ja se n'havien fet 29 edicions de la traducció castellana, i el consell editorial dubtava de fer-ne una traducció al català, però van decidir provar-ho. Va ser un èxit i, en certa manera, va obrir

Dos autors per a un llibre

Per anar bé, un traductor hauria de tenir relacions amb altres traductors, amb els correctors i amb els autors. Concepció Iribarren m'explica que aquesta relació no existeix sempre, sobretot amb els autors, que més aviat és excepcional. Fa uns anys, va traduir una novel·la de Murakami, però no del japonès, sinó de l'anglès. Tots sabem que això no s'hauria de fer mai, i també ho sap ella. Em diu, però, que no és estrany que Murakami faci dues versions de les seves novel·les, una de les quals és per al públic nord-americà. Els europeus sembla que llegim la mateixa versió que els lectors japonesos.

un camí a la traducció al català de més best-sellers». No és dir res de nou, però cal assenyalar que a Catalunya generalment també tenen més ressò mediàtic les traduccions al castellà. És per això que a totes les editorials els és imprescindible de fer arribar a les llibreries la traducció catalana d'un llibre el mateix dia que hi arriba la traducció al castellà: si la versió catalana no és a la llibreria des del primer dia al costat de la castellana i treu partit d'una promoció conjunta, no surt rendible. «Ara bé, no sé si és una qüestió de drets o de consells editorials, però la traducció catalana sol començar després, i com que la castellana ha començat mesos abans, en el cas dels best-sellers de moltes pàgines no és estrany que es divideixi el llibre en tres o més parts i que se n'encarregui la traducció al català a traductors diferents. No cal dir que la traducció se'n ressent, i força». Si el tòpic, doncs, diu que el traductor és un traïdor, fa temps que hauríem hagut de posar-lo en plural. Naturalment, tot depèn, perquè traduir no és exactament una feina mecànica. Potser consisteixi més a recrear que a crear, perquè, com passa també a moltes novel·les amb el narrador, és tan imprescindible que el traductor hi sigui com que no es noti.